

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ปัญหาเรื่องเกณฑ์ตัดสินความดี เป็นปัญหาหนึ่งที่กล่าวไว้ในวิชาจริยศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์ในเชิงตีค่า หรือกำหนดคุณค่า (Value) ของการกระทำ โดยกำหนดว่าการกระทำอย่างไรจึงจะเรียกได้ว่าเป็นการกระทำที่ดี ที่ถูก ที่ควร หรือการกระทำอย่างไรจึงจะเรียกได้ว่าไม่ดี ไม่ควรกระทำ

ปัญหาสำคัญในทางจริยศาสตร์ แบ่งเป็น 3 ปัญหาใหญ่ๆ คือ¹

1) ปัญหาเรื่องสิ่งประเสริฐในชีวิตมนุษย์ เป็นปัญหาในแง่ที่ว่าคนเราควรจะดำรงชีวิตอย่างไร จึงจะเรียกได้ว่าคุ้มกับที่เป็นคน ตลอดจนพิจารณาถึงจุดหมายปลายทางของชีวิตว่าคืออะไร และสิ่งมีค่าสูงสุดของชีวิตคืออะไร

2) ปัญหาเรื่องมาตรฐานในการตัดสินความดี เป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการกระทำที่ดีว่าคือการกระทำอย่างไร มีมาตรฐานตายตัวในอันที่จะใช้เป็นหลักตัดสินการกระทำของมนุษย์ได้อย่างไรหรือไม่

3) ปัญหาเรื่องค่าทางจริยะ เป็นปัญหาเกี่ยวกับค่าทางจริยะว่ามีจริงหรือไม่ เพียงใด หากจะให้ค่าจำกัดความของคำว่า " ดี " จะเป็นไปได้หรือไม่

อย่างไรก็ตามทฤษฎีจริยศาสตร์ยังแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ทฤษฎีจริยศาสตร์เชิงตีค่าอย่างหนึ่ง และทฤษฎีจริยศาสตร์เชิงวิเคราะห์หรืออีกอย่างหนึ่ง ปัญหาที่ 1 และ 2 ซึ่งกล่าวแล้วในตอนต้นถือเป็นทฤษฎีจริยศาสตร์เชิงตีค่า ส่วนปัญหาที่ 3 ถือเป็นทฤษฎีจริยศาสตร์เชิงวิเคราะห์

วิทยานิพนธ์นี้จะกล่าวเฉพาะปัญหาจริยศาสตร์ในเชิงทฤษฎี โดยจะนำมาวิเคราะห์เฉพาะเรื่องเกณฑ์ตัดสินความดีของพุทธศาสนาว่าเป็นไปในรูปใด ผู้เขียนเชื่อว่าการศึกษาพุทธศาสนาในเรื่องนี้มีความน่าสนใจในแง่ซึ่งจะทำให้เข้าใจคำสอนของพุทธศาสนาว่า มีหลักการพอที่จะตีค่าในเชิงจริยศาสตร์ได้เช่นกัน

1.2 วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

- การวิจัยนี้เพื่อศึกษาพุทธศาสนาในเชิงจริยศาสตร์
- เป็นการศึกษามาตรฐานตัดสินความดีว่ามีหลักเกณฑ์อย่างไร และการกระทำที่ดีคือการกระทำเช่นไร ตลอดจนศึกษาหาเกณฑ์ตัดสินต่าง ๆ ซึ่งกล่าวไว้ในพุทธศาสนาเฉพาะนิกายเถรวาท ถ้วยการพิจารณาพุทธศาสนาตามความเข้าใจในเชิงจริยศาสตร์ เป็นสำคัญ

1.3 ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัยนี้

การวิจัยนี้คาดว่าจะได้ประโยชน์ คือ

ทำให้เห็นว่าคำสอนของพุทธศาสนาที่เรื่บกล่าวเป็น " สัจธรรม " นั้น สามารถไปช่วยกันได้กับความดีเรื่องจริยศาสตร์ของนักปราชญ์ตะวันตกเียงใด หรือว่าเราจะมองพุทธศาสนาในเชิงจริยศาสตร์ได้หรือไม่ และจะกล่าวได้หรือไม่ว่าคำสอนในเชิงจริยศาสตร์ของพุทธศาสนาอยู่ในระบบใดประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่ง การวิจัยนี้จะ เป็นแนวทางให้เกิดความเข้าใจสำหรับประเทปฏิบัติได้ด้าย เพราะประโยชน์จะเกิดได้เต็มทีก็ต่อเมื่อลงมือปฏิบัติ หากรู้แต่เพียงอย่างเดียวกัก็จะเกิดประโยชน์น้อย การศึกษาความดีต่าง ๆ ของพุทธศาสนาแต่เพียง เป็นความรู้เพื่อความรู้นั้น ย่อมไม่เกิดประโยชน์ตามพุทธประสงค์อย่างแท้จริง แต่หากองปฏิบัติตามทางนั้น ด้าย จึงจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

1.4 วิธีที่จะดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ จะวิเคราะห์คำสอนของพุทธศาสนาซึ่งปรากฏในคัมภีร์ต่าง ๆ ที่เป็นหลักฐานทางพุทธศาสนา โดยจะ เน้นความสำคัญในแง่ของจริยศาสตร์ เพื่อสรุปปัญหาว่า พุทธศาสนาไขหลักอะไร เป็นเกณฑ์ตัดสินความดี ความชั่ว หรือกล่าวง่าย ๆ ว่า ดี หรือ ชั่ว นั้นจะไขอะไร เป็นเครื่องวัด วิทยานิพนธ์นี้จึงถือหลักพุทธศาสนา เป็นเกณฑ์ในการที่ค่าเชิง-จริยศาสตร์